

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022>.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.
3. Огляд судової практики розгляду цивільних справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення, під час дії воєнного стану (коментований) / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного цивільного суду/ Відпов. за вип.: суддя ВС у КЦС, к.ю.н. О.В. Білоконь, суддя ВС у КЦС, к.ю.н. О.М.Ситнік. Київ, 2025. 134 с.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

СТОЛЯРОВА Аліна Ігорівна,

здобувач вищої освіти навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту
Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ

Науковий керівник:

ШАПОВАЛ Леся Іванівна,

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри цивільного права та процесу
Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ

БАЛАНС ІНТЕРЕСІВ ПРИ ВІДЕОЗЙОМЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРИВАТНІСТЬ І НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

В умовах повномасштабної агресії російської федерації (далі – рф) проти України правовий режим воєнного стану, згідно із Законом України «Про правовий режим воєнного стану» від 04.03.2026р., передбачає пріоритет суспільних інтересів над приватними [1]. Водночас конституційний принцип правової держави вимагає збереження балансу, де обмеження прав людини залишаються пропорційними, обґрунтованими та відповідними закону.

Згідно зі статтею 34 Конституції України кожна людина має право вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію в усній, письмовій чи іншій формі на власний розсуд [5]. Однак, відповідно до Указу Президента України № 64/2022, під час дії воєнного стану це право може бути тимчасово обмежене [6]. Так, наприклад, відповідно до рішення Ради оборони Тернопільської області від 31 березня 2022 року №32 «Про запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в області» під час воєнного стану запроваджено заборону на фото- та відеозйомку, зокрема, у місцях масового скупчення людей. До таких місць, зокрема, належать і заклади освіти [7].

Згідно зі статтею 64 Конституції України, під час воєнного стану можуть вводитися певні обмеження щодо прав і свобод громадян [5]. У контексті відеозйомки важливим нормативним актом є стаття 114-2 Кримінального кодексу України, яка передбачає кримінальну відповідальність за несанкціоноване розповсюдження інформації про направлення, переміщення озброєння, боєприпасів в Україну, а також про рух чи місцезнаходження Збройних Сил України [3].

Забороняється фіксувати роботу систем протиповітряної оборони, наслідки атак ворога, місця розташування блокпостів і інженерних споруд. Навіть якщо такі дії не мають на меті свідомо допомогти противнику, вони становлять реальну загрозу для державної безпеки, оскільки цифрові дані можуть бути швидко перехоплені чи використані агресором під час аналізу відкритої інформації.

Головною проблемою у цьому випадку виступає конфлікт між інтересами національної безпеки та правом громадян на приватність, що регулюється статтею 307 Цивільного кодексу України. Згідно з нормами цієї статті, фото- або відеозйомка фізичної особи допускається лише за її згодою, проте ця згода вважається даною за умов, якщо зйомка здійснюється відкрито в громадських місцях, таких як вулиця [2]. До початку повномасштабного вторгнення така презумпція згоди була ключовим принципом у побудові мереж муніципального відеоспостереження та популярному використанні автомобільних відеореєстраторів серед громадян.

Відповідно до ст. 99 КПК України, відеозаписи є електронними документами (доказами), які дозволяють слідству оперативно зафіксувати слідову картину події, відтворити динаміку злочину та ідентифікувати правопорушників [4]. В умовах війни ці інструменти вважаються критично необхідними для документування фактів мародерства, розслідування воєнних злочинів (ст. 438 ККУ) та виявлення диверсійно-розвідувальних груп.

Проте децентралізація й технічна вразливість приватних камер можуть становити суттєві ризики. Наприклад, більшість побутових IP-камер та хмарних сховищ мають низький рівень кіберзахисту. Отримуючи несанкціонований доступ до цих систем, ворог здатен у режимі реального часу відстежувати тактичну обстановку в українських містах, рух військової техніки та коригувати ракетні удари. Відтак, інструмент реалізації права на інформацію та забезпечення особистої безпеки перетворюється на зброю проти самої ж держави.

Таким чином, в умовах воєнного стану пріоритет обґрунтовано зміщується у бік забезпечення національної безпеки, що допускає тимчасове обмеження окремих аспектів приватності заради захисту життя людей та обороноздатності держави. Водночас важливим залишається недопущення зловживань такими обмеженнями, дотримання чітких строків їх дії та належний захист персональних і цифрових даних громадян.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T030435>

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13 квітня 2012 року №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
5. Конституція України: Закон України від 26 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96D0%Text>
6. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України №64/2022 від 24 лютого 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
7. Рішення Ради оборони Тернопільської області №32 «Про запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в області» від 31.03.2022. URL: <https://khorostkivska-otg.gov.ua/news/1649076605/>
8. Законодавчі обмеження щодо проведення фото та відеозйомки під час воєнного стану. Редакція матеріалу від 05.10.2022. URL: <https://info.eo.gov.ua/zakonodavchi-obmezhennya-shhodo-provedennya-foto-ta-videozjomky-pid-chas-voyennogo-stanu/>

СТОЯН Кіра Ігорівна,

здобувачка вищої освіти

Інституту права та безпеки освітньої

Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Одеса

Науковий керівник:

КОВБАН Андрій Володимирович,

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Одеса

ТРУДОВИЙ ДОГОВІР ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ДОГОВОРИ У СФЕРІ ПРАЦІ: КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ

У сучасному трудовому праві саме трудовий договір залишається ключовим інститутом і основною юридичною підставою виникнення трудових правовідносин. Водночас наявність спільних рис із цивільно-правовими договорами (підряду, надання послуг, виконання науково-дослідних робіт) істотно ускладнює їх чітке розмежування.

Традиційно відмінності між трудовими та цивільно-правовими договорами визначалися за юридичними й економічними критеріями. До перших належали предмет договору, характер оплати та відповідальності сторін, до других – залежний характер праці, особисте виконання роботи й використання засобів роботодавця. Нині доктрина і законодавство додатково враховують природу договору, порядок його укладення, оплату праці, строк дії, режим робочого часу та розподіл ризиків.